PANDORA 2.0

Literatură speculativă

Pandora 2.0

Antologator și cuvânt înainte
Dan Popescu

Cristian PlusArt
Malu Mare, 2026

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Pandora 2.0 / antolog. și cuv. înainte: Dan Popescu. - Malu Mare : Editura Cristian Plusart, 2026
ISBN 978-630-6803-17-0

I. Popescu, Dan (antolog. ; pref.)

821.135.1

Copyright © Editura Cristian PlusArt

Imaginea copertei I: reproducere după tabloul „Artistul - noaptea in atelier" al pictorului Bogdan Dumitru Enache.
Imaginea copertei IV: „Preludiu la o civilizație" (versiunea origami), autor Györfi-Deák György.
Grafica copertei: Daniel Cristian Dumitru

Editura Cristian PlusArt,
str. Gutuilor nr. 3,
207365, Malu Mare, Dolj, ROMANIA
Facebook: Cristian Plusart
e-mail: contact@cristianplusat.ro
tel.:+40.732.740511

Cuvânt înainte

Ideea prezentei antologii s-a ivit în 2025 la Ziua Victor Brauner, în atmosfera stimulantă susținută de picturile lui Max Bănuș.

O antologie hibridă (cum îmi place mie să spun), postmodernă după cum o definește poetul Emil Nicolae, o antologie în care să asamblez (ca un inginer ce sunt, chiar dacă pensionar) proză scurtă cu tangență la viața și opera lui Victor Brauner și bineînțeles, poeme.

Numele „Pandora 2.0" s-a conturat mai târziu.

Pe de o parte, datorită unei anume continuități: prima antologie de proză fantastică pe care am asamblat-o la editura Cristian PlusArt se numește Pandora și a primit la Romcon 47 din acest an, premiul național de science fiction pentru anul 2025 la categoria antologie. Fantastic? Science Fiction? Ficțiune speculativă (abreviată tot SF): călătoriile în timp sunt… fantastice iar realitatea IA invadatoare ne obligă să imaginăm fel de fel de suprarealități, fie pentru estimări fie pentru distracție.

Pe de altă parte, titlul are ca referențial o idee mai veche, cum că în cutia Pandorei se găseau și multe elemente minunate dar încă nepotrivite pentru o umanitate numai aparent evoluată.

Am descoperit Science-Fiction-ul prin clasa a 6, apoi, în liceu, am descoperit realismul magic (fără să știu că se cheamă așa) pentru ca în zilele noastre să mă lămuresc că sunt pasionat

de ficțiunile speculative (prescurtat, tot SF) iar submarinul Nautilus, la vremea lui, fusese o fisură în real înainte ca Roger Caillois să definească fantasticul. Începând de anul trecut, după multe perindări (virtuale) prin multiversul ficțional, am intrat în universul Victor B, aflat, agregat, la mine acasă. Mă consolez cu gândul că nu sunt singurul care a străbătut lumea ca să afle comorile din grădina proprie și mă gândesc tot mai des că universul nu este un mecanism exterior și rece care funcționează de la sine, ci o țesătură vie de perspective, un spațiu-timp în care „realitatea obiectivă" dispare, lăsând loc unei creații continue la care participăm cu toții.

Pictopoezia este o sinteză între artele vizuale și literatură, science fiction-ul definește o literatură în care personajele se confruntă cu știința și tehnologia. Constructivismul vede artistul ca pe un „inginer" care construiește o realitate nouă, SF-ul prezintă situații generate de impactul tehnologiei concepută de om asupra ființelor de pe Terra. Elemente asamblate în angrenaje semnificative, deocamdată speculații ficționale.

Mulțumesc celor care au participat la acest proiect: Bogdan Bati, Anamaria Borlan, Eugen Dan Cadaru, Mihai Cranta, Cornelius Drăgan, Mircea Liviu Goga, Simone Györfi, György Györfi-Deák, Michael Haulică, Emil Nicolae, Liana Pavel, Darie Pop, Ovidiu Alexandru Vintilă, Ovidiu Vitan.

Dan Popescu „Pișcu"

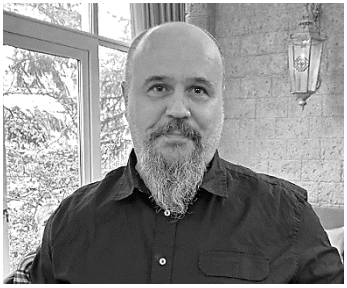

Bogdan Bati

definește literatura Science-Fiction (SF) ca un catalizator personal care l-a ajutat să descopere frumusețea astronomiei și a astrofotografiei. Pentru el, universul SF nu reprezintă doar un gen literar, ci o punte directă către explorarea științifică și înțelegerea cosmosului.

Și-a făcut debutul cu o mențiune la prima ediție a Concursului Național de SF & Fantasy organizat de Renașterea Buzoiană, la secțiunea SF. Ulterior a câștigat mai multe premii, inclusiv Romcon la categoria povestiri la ediția a 46-a, 2025. A publicat proză scurtă pe liternet.ro, Liternautica, Ficțiunea, Revista Utopiqa, Helion SF, CSF Earth, Galaxia 42, Paradox, Fantastica și ArtZONE SF.

La Fin et le Début

Soarele abia începu să lingă linia orizontului, iar Helios se agăță de primele raze pentru a prinde contur. Simți un junghi în stomac, așa că deschise ușa frigiderului. Umbrix se scutură sau, poate, tremură, se scurse de pe raftul de sus în timp ce luă și mâncarea cu el, apoi îl salută și începu să pregătească micul dejun.

— Ai nevoie de ajutor?

Umbrix tăie două felii de pâine, iar ceea ce rămase începu a se prelinge la loc. Lama cuțitului din mâna sa se scurtă și deveni mai boantă, ca să poată unge untul.

— Merge mai repede dacă facem treaba în doi, insistă Helios.

Umbrix pregătea mereu singur mâncarea. Așa-i plăcea, astfel că îl ignoră. După ce termină pregătirile, chemă două farfurii pentru a le încărca și se așezară la masă.

— Mulțumesc, Noapte, pentru darul tău.

— Mulțumesc, Lumină, pentru darul tău.

Nu mai scoaseră niciun cuvânt până nu terminară totul din farfurii. Pe când ieșiră din bucătărie, masa și scaunele alunecară în podea. Pașii le fură însoțiți de clipocitul scândurilor de sub picioare tot drumul până în laborator, unde ușa îi întâmpină rânjind.

— Avem totul gata, scârțâi în timp ce le deschise calea. Toate ingredientele sunt pregătite. Poțiuni. Ierburi. Rouă culeasă de pe frunze de Atropa Belladonna. Piele de Phoenix. Ochi de...

Înșiruirea continuă multă vreme. Helios păși în jumătatea sa de laborator, în timp ce Umbrix se îndreptă către negura din partea opusă. Pe perete, clepsidra stătea în echilibru, cu firele de nisip pregătite a se scurge.

— Presimt că azi totul va merge bine.

— Așa ai zis și ieri. Și alaltăieri. Și în fiecare zi. Totuși, cumva se întâmplă ceva și o dăm în bară. Parcă am fi sabotați.

— Umbrix, crede-mă! Azi e ziua în care totul se va termina. De mâine suntem liberi.

Și asta era ceva ce spunea în fiecare zi, dar nu se mai obosi să se repete.

De după dulapul cu vitrina plină cu sticluțe colorate de poțiunile pe care le conțineau se auzi o voce stinsă.

— La muncă? La muncă?

Așa era felul său de a vorbi. Punea fiecare întrebare de două ori, pentru a fi sigur că primește măcar un răspuns.

— De aia-mi place noaptea, zise Umbrix mândru. Fără lumină nu te bâzâie nimeni.

— Onorată ființă a aerului, începu Helios, azi e ziua cea mare. Sper că te-ai învățat să aplauzi cu aripioarele tale vibrante.

— Sunt doar un fluture al luminii. Nu pot aplauda.

— Gândul contează, încercă Helios să încheie discuția, pentru a se putea concentra.

— Haide, zise fluturele, asistentul lor pe timp de zi, scoateți lista și verificați dacă aveți tot ce vă trebuie.

— Am vorbit degeaba? se burzului ușa la el, cu gura plină de rumeguș. Am monitorizat tot ce a intrat și tot ce a ieșit din laborator. Am supravegheat toate procesele de pregătire. Zi lumină. Noapte întuneric. Nu m-am mișcat de aici și am inventariat totul, ca la carte.

— Te credem, interveni Helios împăciuitor, dar tot vom verifica.

Se îndreptă către masa din mijlocul laboratorului. Pe partea opusă, aflată în întuneric, îl aștepta Umbrix. Așeză lista în mijloc, în așa fel încât să nu citească niciunul cu capul în jos.

— Le verific eu pe cele de lumină, iar tu pe ale tale.

— Ca de obicei. Apoi inversăm.

— Așa facem.

— Facem, facem, dar va fi degeaba. Îți pot spune de pe acum.

— Îmi pare rău pentru tine, Umbrix, dar am un sentiment bun despre ziua de azi.

Se adânciră amândoi în lista de ingrediente. Picături de ploaie care traversaseră doar culoarea verde a curcubeului.

Verificat. Aripi de zână. Verificat. Fir de păr de selkie. Verificat. Solz din vârful cozii Zmeului. Verificat.

— Apropo, spuse solzul, a zis Măria Sa că eu sunt ultimul pe care-l primiți. O să înceapă lumea să-l creadă chel.

Nu-l băgară în seamă. Știau că zice adevărul, pentru că Zmeul era o ființă orgolioasă, dar știau și că nu era adevărat ceea ce spunea, pentru că putea fi convins ușor cu o bijuterie de aur, iar asta puteau face ușor din plumb.

Pudră din copită de unicorn. Verificat. Sânge din pui de căpcăun. Verificat. Fir de wolfram. Verificat. O picătură de transpirație de basilisk. Verificat. Un proton. Verificat. Un electron. Verificat.

Helios și Umbrix ridicară privirile deodată, ca unul. Ochii primului străluceau a speranță, în timp ce cel de-al doilea sugea energie din tot ceea ce era viu în imediata sa apropiere. Făcură schimb de locuri și reluară procesul, cu atenție și mai mare. Totul se dovedi a fi în ordine și la al doilea control.

— Suntem gata.

— Să eșuăm.

— Azi nu. Azi vom reuși.

În timp ce rosti cuvintele, pe capul lui Helios apăru o pălărie lunguiață, cu vârful îndoit într-o parte. Avea culoarea cerului de zi de vară și era pătată cu stele în culoarea luminii.

— Crezi că mă ajută o pălărie de vrăjitor? Hai să fim serioși. Știi la fel de bine ca mine că ceea ce facem noi aici nu este magie. Viața, stimate coleg întunecat, nu este o iluzie, iar eu sunt sătul de negativismul și batjocura ta.

Helios se întinse și umbrele din jumătatea de laborator înnegurată începură să se aprindă tot mai mult. Lumina păși curajoasă în toate ungherele, pe sub mese, scaune și dulapuri, tot

mai mult. Puse stăpânire pe Umbrix, tot mai mult, până rămaseră din el doar ochii și gura.

— Știi bine că nu poți face nimic fără mine. Vrei, nu vrei, sunt parte din tine.

— Ești un ghimpe în coaste. Asta ești. Aș vrea să mă iei în serios. Să vezi și tu luminița de la capătul tunelului...

— O văd, dar nu am mers niciodată către ea. Am crezut că deja ai înțeles asta. Ne cunoaștem de o veșnicie...

— Mă chinui de o veșnicie, pentru că asta înseamnă traiul cu tine. Un chin continuu. O luptă cu morile de vânt.

O fereastră se dădu de perete, după care aerul rămase nemișcat. Ochii și gura lui Umbrix se aliniară pe verticală.

— Tot ce-mi faci mie se va întoarce împotriva ta. Ai contur doar datorită luminii, dar soarele va apune.

— Gata! Ajunge! E timpul pentru experiment.

— Nu vă grăbiți, se auzi asistentul de zi! N-ați verificat poțiunile. În plus, dacă vreți să meargă lucrurile bine, trebuie să lucrați împreună.

— Dacă vrei să te ajut, dă-mi trupul înapoi.

Helios păși către fereastră și o închise, apoi se îndreptă către Umbrix. Îi așeză ochii și gura la locul lor, îi șterse brațele de lumină, retrăgându-se puțin din jumătatea opusă de laborator, și i le lăsă în întuneric.

— Ochi, mâini și gură. De altceva n-ai nevoie.

Se priviră o vreme intens. Niciunul nu era dispus să cedeze. Secundele treceau, fiecare mai grasă decât cea de dinainte, dar niciunul nu clipea.

— Cum merge proiectul?

— Mamă, răspunseră sec cei doi într-un glas, parcă alungând magia ce-i ținuse pironiți față-n față, sunt ocupat.

Își dezlipiră ochii unul de la celălalt și aduseră poțiunile pe masă. Câte una. Pe rând. Apoi le sortară pe culori și le verificară conținutul.

— Suntem gata, zise Helios.

— Suntem gata să...

— Jur că, dacă mai insiști cu pesimismul tău, alb rămâi pe veci.

Porniră simultan către colțul îndepărtat luminos și aduseră ceaunul în mijlocul încăperii. Apoi se duseră în cel întunecat și de acolo cărară alambicul și-l așezară de partea opusă a mesei. Mâini dibace, care făcuseră treaba asta de mii de ori, începură să așeze fiecare ingredient la locul său pe ceaun. Unele la fundul său. Altele deasupra buzei.

— Totul pornește din Lumină, șopti Helios.

Întinseră furtunul între ceaun și alambic.

— Dar se naște în Întuneric, îl completă Umbrix.

Făcură ultimele verificări ale celor două echipamente, fiecare de partea sa a mesei. Surâsul lui Helios fu însoțit de oftatul lui Umbrix și astfel știură că totul era gata și puteau începe. Întinseră mâinile simultan, tastară codurile de confirmare de pe ceaun și alambic, apoi dădură comenzile de start.

Clepsidra de pe perete începu să lase cristalele de nisip să se scurgă.

Câte două sau mai multe dintre ingrediente fură preluate de ceaun și fierte, răcite, înghețate sau topite, în funcție de rolul pe care îl aveau. Rezultatul se trimise la alambic prin furtun, pentru rafinare și purificare, iar ceea ce rămase fu stocat în sticluțe proaspete și curate. Cei doi preluară recipientele proaspăt umplute și le așezară pe masă, în ordinea în care se umpluseră.

Pe când nu mai fu loc pentru sticluțe noi, nisipul nescurs din clepsidră ocupa mai puțin de o treime.